

सुन्दरहरैँचा राजपत्र

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड-६, भाग-२, सङ्ख्या-१४, सुन्दरहरैँचा राजपत्र, मिति : २०७९/११/१५

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति २०७९/११/०४

प्रमाणीकरण मिति: २०७९/११/१३

सुन्दरहरैँचा नगर अस्पतालको काम कारवाहीलाई व्यवस्थित बनाई नागरिकले पाउनुपर्ने सशुल्क एवम् निशुल्क स्वास्थ्य सेवा छिटो छरितो र प्रभावकारी ढङ्गबाट उपलब्ध हुने वातावरण सृजना गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालन २०७४ को दफा १०२ (२) र सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सुन्दरहरैँचा नगरकार्यपालिकाको बैठकले पारित गरी जारी गरिएको यो कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारी लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९

सुन्दरहरैँचा नगरपालिका भित्र स्वास्थ्य सेवाबाट कुनै पनि नागरिक बञ्चित हुने अवस्था नदिन उपलब्ध श्रोत र साधनको समुचित प्रयोग गर्दै नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई प्रत्याभुत गरेको स्वास्थ्य सम्बन्धि अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्न, नगरपालिकाबाट उपलब्ध हुने आधारभुत स्वास्थ्य सेवा लगायतका स्वास्थ्य सेवालाई सहज, प्रभावकारी, व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउन, नगरपालिकाले स्थापन गरेको नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको गठन तथा काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी विधी निर्धारण गर्न वाञ्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ तथा सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ को दफा ३(१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मिति २०७९ फाल्गुन ४ गते विहीवारका दिन बसेको २/९४ औं कार्यपालिका बैठकले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेकोछ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (क) यो कार्यविधिको नाम सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको "नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९ रहेकोछ ।
- (ख) यो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित भएको मिति देखी लागू हुनेछ ।

२) परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (क) "अस्पताल" भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाले संचालन गरेको नगर अस्पताललाई सम्झनु पर्छ ।
- (ख) "अध्यक्ष" भन्नाले अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
- (ग) "प्रमुख" भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिका नगर प्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।
- (घ) "अस्पताल प्रमुख " भन्नाले अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सकहरु मध्ये सवैभन्दा जेष्ठ कर्मचारी वा समितिले तोके बमोजिमको कर्मचारी वा सुन्दरहरैँचा

नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालयबाट अस्पताल प्रमुख भनि तोकेको चिकित्सकलाई सम्झनु पर्छ ।

- (ड) "उप प्रमुख " भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको उपप्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।
- (च) "ऐन" भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको "स्वास्थ्य तथा सरसफाई सेवा ऐन, २०७८ " लाई सम्झनुपर्छ ।
- (छ) "कार्यपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको नगरकार्यपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (ज) "कार्यविधि" भन्नाले नगरअस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९ सम्झनुपर्छ ।
- (झ) "संयोजक" भन्नाले नगर अस्पतालमा रहेका कर्मचारीहरु मध्येबाट समितिले नगरपालिका र अन्य निकाय संग समन्वय, पत्रचार आदि कार्य गर्न तोकेको कर्मचारीलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) "चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी" भन्नाले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित परिषदबाट अनमति प्राप्त व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।
- (ट) "नगरपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (ठ) "नगरपालिका क्षेत्र" भन्नाले सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको भुभाग सम्झनुपर्छ ।
- (ड) "पदाधिकारी" भन्नाले व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र सदस्य लगायतका पदाधिकारीलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठित नगरअस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ण) "शाखा" भन्नाले कार्यपालिकाको स्वास्थ्य शाखा सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद - २

अस्पताल व्यवस्थापन समितिको गठन तथा संचालन

३. समितिको गठन:

- (१) नगर अस्पतालको संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि देहाय बमोजिमको एक नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समिति हुनेछ ।
(क) नगर प्रमुख -	अध्यक्ष
(ख) नगर उपप्रमुख -	सदस्य
(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य

- (घ) अस्पताल रहेको वडाको वडा अध्यक्ष - सदस्य
- (ङ) सामाजिक विकास समितिको संयोजक - सदस्य
- (च) महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरु मध्येबाट नगर कार्यपालिकाले तोकेको १ जना - सदस्य
- (छ) स्थानीय लब्ध प्रतिष्ठित समाजसेवी, विशेषज्ञ चिकित्सक, स्वास्थ्य क्षेत्रमा सकृय व्यक्तित्व मध्येबाट अध्यक्षले तोकेको व्यक्ती १ महिला सहित ३ जना - सदस्य
- (ज) नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख - सदस्य
- (झ) अस्पतालको मेडिकल सुपरीटेन्डेन एवम अस्पताल प्रमुख - सदस्य सचिव
- (२) समितिले आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञ, ईन्जिनियर, जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई बैठकमा आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।
- (३) अस्पताल प्रशासन शाखा प्रमुखले बैठकको व्यवस्थापन गर्नेछ ।
४. **पदावधि** : समितिका पदाधिकारीहरुको पदावधि नियुक्ती भएको मितिले पाँच वर्षको हुनेछ । तर, पदाधिकारीको पदावधि बाँकी रहँदै स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएमा पदावधि स्वतः समाप्त हुनेछ ।
५. **पदावधि रिक्त हुने** : निम्न अवस्थामा मनोनित सदस्यहरुको पद रिक्त हुनेछ;
- (क) मृत्यु भएमा,
- (ख) राजिनामा दिएमा,
- (ग) बीना सूचना लगातार तीन पटक समितिको बैठकमा अनुपस्थित भएमा ।
- (घ) फौजदारी अभियोग प्रमाणित भएमा ।
- (ङ) स्वास्थ्य संस्थाको अहित हुने काम गरेको प्रमाणीत भएमा ।
६. **समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार**: नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछ ।
- (क) नेपाल सरकारबाट जारी गरिएको आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह र न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गराउने ।
- (ख) अस्पतालबाट गुणस्तरीय, प्रभावकारी एवं दीगो सेवा प्रवाहको लागि स्वास्थ्य संस्थाको उन्नति र विकासको सन्दर्भमा आवश्यक नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा गरी निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

- (ग) अस्पतालको नियमित संचालन र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक स्रोत साधन जुटाउन पहल गर्ने, वार्षिक बजेट तथा अस्पतालको नीति, कार्यक्रम तयार गर्ने गर्न लगाउने ।
- (घ) अस्पतालबाट प्रवाह भएका सेवाहरूको नियमित अनुगमन र समीक्षा गरी सेवाको निरन्तर रूपमा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक निर्णय लिने ।
- (ङ) स्वास्थ्य सेवा तथा सुबिधा सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड कार्यान्वयनको सुनिश्चितताका लागि आवश्यक प्रवन्ध मिलाउने ।
- (च) अस्पतालमा कार्यरत जनशक्तिको उपलब्धता, क्षमता विकास एवं कर्मचारीको बृत्ती विकासका लागि आवश्यक कार्य गर्ने साथै अस्पतालको जनशक्तिको सेवा, शर्त, पारिश्रमिक र अन्य सुविधाका सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय गर्ने ।
- (छ) सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपलब्धताकाको सुनिश्चितता गराउनका लागि अस्पताललाई आवश्यक पर्ने मानव श्रोत व्यवस्थापन गर्ने गर्न लगाउने । सेवा प्रदायक र स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सहज रूपमा कार्य गर्न अनुकूल तथा सुरक्षित वातावरण सृजना गर्न आवश्यक निर्णय लिने लिन लगाउने साथै कर्मचारी र स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई उच्च कार्य सम्पादनका लागि प्रोत्साहित गर्ने ।
- (ज) स्वास्थ्य सेवाको पहुँचवाट वञ्चित स्थानीय समुदायलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक कार्यहरु गर्ने गर्न लगाउने ।
- (झ) भूगोल, अल्पसंख्यक, आदिवासी जनजाति, ज्येष्ठ नागरिक, विपन्न वर्ग, अपांगता भएका, बालबालिका, किशोर किशोरी, महिला समूह समेतलाई मध्यनजर राखी अस्पतालको प्राथमिकता र योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (ञ) स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रम, खोप कार्यक्रम, बाल स्वास्थ्य तथा मातृशिशु कार्यक्रम जस्ता राष्ट्रिय अभियान तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको आवश्यक प्रवन्ध मिलाउने ।
- (ट) अति विपन्न, असहाय तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई निशुल्क वा सहुलियत पूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न आवश्यक प्रवन्ध मिलाउने ।
- (ठ) अस्पतालको भौतिक सम्पत्तिको एकिक, तथ्यांक अध्यावधिक गर्न एवं सम्पत्तिको संरक्षण तथा मर्मत संभारको व्यवस्थापन गर्ने तथा गर्न लगाउने ।
- (ड) अस्पतालबाट दिईने सेवाको लक्ष्य अनुसार प्रगति भए नभएको अनुगमन गर्ने गर्न लगाउने ।

- (ढ) भौगोलिक कार्यक्षेत्र भित्रको स्वास्थ्य समस्या र आवश्यकताको विश्लेषण गरी तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने गर्न लगाउने ।
- (ण) स्वास्थ्य सेवामा सुशासन, जनसहभागिता र समाजिक जवाफदेहीता सुनिश्चित गर्ने, सेवाग्राहीमैत्री स्वास्थ्य सेवालाई सुदृढ गर्न सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने ।
- (त) विद्धुतिय स्वास्थ्य सेवा वितरण प्रणालीको अवधारणा कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्य गर्ने गर्न लगाउने साथै आवश्यकता अनुसार सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने गराउने ।
- (थ) अघिल्लो वैठकले गरेका निर्णयहरूको कार्यान्वयनको स्थिति बारे पुनरावलोकन गरी जनस्वास्थ्यका कार्यक्रम तथा स्वास्थ्य सेवा संचालन आदिमा आएका समस्या समाधान गर्न पहल गर्ने र समाधान हुन नसकेका समस्याहरू समाधानका लागि सम्बन्धित निकायलाई पठाउने ।
- (द) अस्पतालले लिने सेवा शुल्क निर्धारण गर्ने ।
- (ध) अस्पतालको विकासका लागि आर्थिक तथा अन्य सहयोग जुटाउन सम्बन्धित निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- (न) अस्पतालको बजेट, नीति र स्वीकृत कार्यक्रम सञ्चालनका लागि अस्पताल प्रशासनलाई निर्देशन दिने ।
- (प) अस्पतालबाट सेवा प्रवाहको क्रममा आएका गुनासाको उचित सम्बोधन र व्यवस्थापन गर्ने गर्न लगाउने ।
- (फ) अस्पतालको मासिक प्रगति प्रतिवेदन नियमानुसार सम्बन्धित निकायमा पठाउन लगाउने ।
- (ब) नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, स्थानीय स्वास्थ्य ऐन लगायत प्रचलित कानून र नीति बमोजिम स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरू कार्यान्वयनका लागि अस्पतालको कार्य क्षेत्र भित्र व्यवस्थापन, समन्वय र सहयोग गर्ने ।
- (भ) संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले चलाएका स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम तथा अभियानहरू संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
- (म) नगर अस्पताल एवम् नगर अस्पताल समितिका अध्यक्षले अस्पताल संचालन र व्यवस्थापनका लागि गरेका सबै प्रकारका निर्णयहरू अनुमोदन गर्ने ।

७. समितिको बैठक र संचालन विधि: सुन्दरहरैँचा नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको बैठक संचालन विधि देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (१) समितिको अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य सचिवले कम्तिमा महिनाको दुई पटक समितिको बैठक बोलाउनु पर्नेछ । आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा तोकिए भन्दा बढी बैठक समेत बस्न सक्नेछ । मासिक दुई पटक भन्दा बढी बैठकको बैठक भत्ता भने उपलब्ध हुनेछैन ।
- (२) समितिका सदस्यहरुको बहुमतको उपस्थिति भएमा बैठकको गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (३) समितिको निर्णय उपस्थित सदस्यहरुको बहुमतबाट हुनेछ । कुनै विषयमा मत विभाजन भई मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन पाउनेछन । तर, आमन्त्रित सदस्यले मतदानमा भाग लिन पाउने छैनन ।
- (४) समितिको अध्यक्षको अध्यक्षतामा बैठक बस्नेछ र निजको अनपुस्थितिमा अस्पताल व्यवस्थापन समितिका सदस्य एवम् उपप्रमुखको अध्यक्षतामा बैठक संचालन हुनेछ ।
- (५) बैठकको निर्णय अध्यक्षले प्रमाणित गर्नेछ ।
- (६) व्यवस्थापन समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गर्नेछ ।

परिच्छेद - ३

कोष तथा लेखा परीक्षण

८. अस्पतालको कोष:

- (१) अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि नगर अस्पतालको नाममा छुट्टै कोष रहनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहाय बमोजिमका रकमहरु रहनेछन;
 - (क) नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम ।
 - (ख) नगरपालिकाबाट प्राप्त अनुदान रकम ।
 - (ग) अस्पतालको आम्दानीबाट प्राप्त रकम ।
 - (घ) कुनै व्यक्ति, स्वदेशी विदेशीदाता, गुठी वा संस्थाबाट प्राप्त रकम ।
 - (ङ) व्यवस्थापन समितिको पहलबाट कोषमा प्राप्त हुने सबै प्रकारका रकम ।
 - (च) अस्पतालले संचालन गरेका सेवा वापत प्राप्त रकम ।

- (छ) बैदेशिक अनुदान, संघ संस्था वा व्यक्तिबाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग रकम ।
- (ज) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।
- (३) उपनियम (२) को खण्ड (छ) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु अगाडी प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृती लिनपुर्नेछ ।
- (४) अस्पताललाई प्राप्त हुने सबै प्रकारका आम्दानी उपदफा (१) बमोजिमको कोष खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।
- (५) अस्पताल व्यवस्थापन समितिको तर्फबाट गरिने सम्पूर्ण खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट हुनेछ ।
- (६) समितिले अस्पतालको नियमित स्वास्थ्य सेवा प्रवाह र जनस्वास्थ्यका प्रचलित मापदण्ड एवम् मूल्य मान्यता प्रतिकूल नहुने कुराको सुनिश्चितता गरी आन्तरिक स्रोत साधन व्यवस्थापन गर्न अस्पतालको भौतिक सम्पत्तिको सदुपयोग गर्न सक्नेछ ।

९. कोष, खाता तथा खरीद प्रकृया संचालन:

- (१) नगर अस्पतालको आय व्यय चुस्त दुरुस्त राख्न अस्पताल प्रमुख र नगर अस्पतालको लेखापालको संयुक्त दस्तखतबाट खाता संचालन हुनेछ । अस्पतालको आर्थिक प्रशासन हेर्न लेखापाल नियुक्त नभए सम्मका लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख वा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको आर्थिक प्रशासन शाखा हेर्ने कर्मचारी र अस्पताल प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट खाता संचालन हुनेछ ।
- (२) अस्पतालको आय व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको ढाँचा बमोजिम हुनेछ ।
- (३) कोषको खाता संचालन समितिले निर्णय गरे बमोजिम सरकारी कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तिय संस्थामा हुनेछ । सो खाता प्रचलित कानून बमोजिम संचालन हुनेछ ।
- (४) अस्पतालको आर्थिक कारोबारको उत्तरदायीत्व, जिम्मेवारी र जवाफदेहीता आर्थिक कारोबारको निर्णयकर्ता र सम्बन्धित खाता सञ्चालन गर्न अधिकार प्राप्त कर्मचारीको हुनेछ ।
- (५) अस्पतालको आम्दानी र खर्चको अभिलेख, आम्दानी र खर्च सम्बन्धी कार्यविधि, लेखाको अभिलेखको सिद्धान्त, आर्थिक विवरण तयारी, सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी व्यवस्थापन, आय व्यय तथा सम्पत्तिको विवरण तयारी, आन्तरिक

लेखापरीक्षणको सिद्धान्त, बेरुजु अभिलेख, बेरुजु फछ्यौट लगायतका विषयहरू प्रचलित आर्थिक कार्यविधि सम्बन्धी कानून बमोजिम हुनेछ ।

- (६) अस्पताललाई आवश्यक पर्ने निर्माण, मालसामान, औषधी तथा औषधीजन्य पदार्थ, ल्याव सामाग्री, सर्जिकल सामाग्री, परामर्श सेवा र अन्य सेवाको खरिद सम्बन्धी व्यवस्था र खरिद प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुनेछ ।
- (७) अस्पताललाई आवश्यक पर्ने निर्माण, मालसामान, औषधी तथा औषधीजन्य पदार्थ, ल्याव सामाग्री, सर्जिकल सामाग्री, परामर्श सेवा र अन्य सेवाको खरिद प्रकृया संचालनका लागि रकम रु वीस लाख सम्मको लागत अनुमान स्वीकृत अस्पताल प्रमुख र सो भन्दा बढीको लागत अनुमान स्वीकृत गर्नु पर्ने भएमा अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षले गर्नेछ । अस्पतालले गरेका खरीद सम्बन्धी सबै प्रकृयाहरू अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको बैठकले अनुमोदन गर्नेछ ।
- (८) अस्पतालको खरीद प्रकृयालाई सरल, सहज र सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ को प्रावधान अनुरूप संचालन गर्नका लागि अस्पताल प्रमुखको नेतृत्वमा अस्पतालको आफ्नै खरीद एकाई गठन हुनेछ । खरीद प्रकृयालाई सरल, सहज र प्रभावकारी बनाउन नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको खरीद प्रकृत्यामा सम्मलग्न जनशक्तीले सहजिकरण गर्नेछ ।

१०. लेखा परीक्षण:

- (१) अस्पताल व्यवस्थापन समितिले तोकिए बमोजिम अस्पतालको आय व्ययको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्नेछ ।
- (२) आन्तरिक लेखा परीक्षण नगरपालिकाको आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखाबाट हुनेछ ।
- (३) समितिको अन्तिम लेखा परीक्षण नगरपालिकाको श्रेस्ता सँगै महालेखा परिक्षक वा निजले तोकेको लेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

११. बैठक भत्ता:

समितिका सदस्यहरूको बैठक भत्ता तथा बैठक सम्बन्धि अन्य खर्च नगरपालिकाको आर्थिक नियमावली बमोजिम नगर अस्पतालको कोषबाट व्यहोर्ने गरी हुनेछ ।

१२. सेवा शुल्क सम्बन्धि व्यवस्था:

अस्पतालबाट प्रदान गरिने सेवाको शुल्क नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ । तर नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा सुन्दरहरैँचा नगर सभाले निशुल्क भनि तोकिएका सेवाहरुको शुल्क लिन भने पाईने छैन ।

परिच्छेद - ४

जनशक्ति, औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन

१३. कर्मचारी व्यवस्थापन:

(१) नगर अस्पतालमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको निर्णयले दरबन्दी निर्धारण गरे अनुसार देहाय बमोजिमका कर्मचारीको व्यवस्था हुनेछ ।

क) स्थायी कर्मचारी:

नेपाल सरकारको स्वास्थ्य सेवाबाट समायोजन भई आएका स्वास्थ्य जनशक्ति र लोकसेवाबाट पदपति भएका र हुने स्थायी प्रकृतिका जनशक्ति ।

ख) करार कर्मचारी:

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय वा सुन्दरहरैँचा नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरी करार सेवामा भर्ना गरिएका जनशक्ति ।

ग) अभ्यासकर्ता:

छात्रवृत्ती प्राप्त गरी अध्ययनरत विद्यार्थीहरूले अनिवार्य सेवा गर्नु पर्ने भई नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, सुन्दरहरैँचा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयबाट पूर्ण वा आंशिक रुपमा छात्रवृत्तीमा अध्ययन गरेका विद्यार्थी ।

(घ) विषय विज्ञको रुपमा वैतनिक वा अवैतनिक स्वेच्छिक सेवा उपलब्ध गराएका व्यक्तिहरु ।

(ङ) विभिन्न शैक्षिक सस्थाहरुबाट इन्टनसिप (OJT) विध्यार्थीहरु ।

(२) अस्पतालको सेवा प्रवाह उपदफा (१) बमोजिमको कर्मचारीबाट गराउन अपुग भएमा अस्पतालले व्यवस्थापन समितिको निर्णय गराई आफ्नै स्रोतबाट आर्थिक व्यवस्थापन गर्ने गरी सेवा करारमा थप कर्मचारी नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(३) सेवा करार वा करार सेवामा कर्मचारी नियुक्त गर्दा खुला प्रतिस्पर्धात्मक पद्धति अनुरूप प्रचलित कानून बमोजिमको कार्यविधि अपनाउनु पर्नेछ ।

- (४) अस्पतालमा कार्यरत रहेका उपदफा (२) बमोजिमका कर्मचारीहरूको सेवा शर्त र सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानूनको अधिनमा रही अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (५) यो कार्यविधि प्रारम्भ हुँदाका बखत अस्पतालमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई व्यवस्थापन समितिले अस्पतालको आर्थिक सक्षमताका आधारमा थप सुविधा दिन सक्नेछ ।
- (६) नियमित बाहेक आकस्मिक तथा अतिरिक्त स्वास्थ्य सेवा अन्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीलाई समितिले निर्णय गरी थप सुविधा उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
- (७) नगर अस्पतालको विरामीको चापलाई मध्यनजर गरी आवश्यकता अनुसार संगठन संरचना संसोधन गरी व्यवस्थापन समितिले जनशक्ती दरवन्दी थप तथा संसोधन गर्न सक्नेछ ।
- (८) नगर अस्पताल आफैले कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न नसकेमा नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको सिफारीसमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले अस्पताललाई आवश्यक पर्ने जनशक्तिको भर्ना र छनौट गरी अस्पताललाई सिफारिस गरी पठाउन सक्नेछ ।
- (९) कार्यालय प्रमुखको रूपमा अस्पताल प्रमुखले कार्य गर्नेछ ।
- (१०) अस्पताल प्रमुख संग प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले र अन्य कर्मचारीसंग अस्पताल प्रमुखले कार्यसम्पादन करार गर्नु पर्नेछ ।
- (११) समितिले जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धीका लागि आवश्यकता अनुसार तालिम तथा प्रशिक्षण गराउनेछ ।
- (१२) अस्पताल संचालन र व्यवस्थापनका लागि विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्न आवश्यक जनशक्ति अपुग भएमा प्रचलित कानून बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको हुनेछ ।
- (१३) समितिले नगरपालिका सँग समन्वय गरी सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी स्वास्थ्य संस्था सँगको साझेदारीमा सेवा करार मार्फत पनि जनशक्ति व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

१४. अभ्यासकर्ता सम्बन्धी व्यवस्था:

अस्पतालमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह नियमित र प्रभावकारी बनाउन थप जनशक्ति आवश्यक भएमा नेपाल सरकारको छात्रवृत्तीमा अध्ययन गरेका विद्यार्थी तथा न्यूनतम शैक्षिक योग्यता पुगी सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएका साथै अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई अस्पतालले प्रचलित कानून बमोजिम अभ्यासकर्ताको रूपमा नियमानुसार काममा लगाउन सक्नेछ ।

१५. कर्मचारी तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको सेवा सुविधा:

कर्मचारी तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको सम्पूर्ण सेवा, सुविधा, अतिरिक्त समय, रात्रिकालिन सेवा तथा सट्टा विदा प्रचलित कानूनको अधिनमा रही अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१६. अस्पताल प्रमुखको काम कर्तव्य र अधिकार:

- (१) अस्पताल व्यवस्थापन समितिको अधिनमा रहि नेपाल सरकारबाट जारी गरिएका आधारभूत स्वास्थ्य सेवा तथा आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ सेवा प्रवाह गर्नु न्यूनतम सेवा मापदण्डलाई कार्यान्वयन गर्ने र अस्पतालको दैनिक सेवा सञ्चालन गर्ने ।
- (२) अस्पताल सञ्चालनका लागी सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु सँग समन्वय गर्ने ।
- (३) अस्पताल सञ्चालनका लागी वार्षिक बजेट, कार्यक्रम तयार गरी अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने ।
- (४) अस्पतालबाट प्रदान हुने सेवाको गुणस्तर कायम राख्न, क्षमता अभिवृद्धी गर्न, स्तरउन्नति गर्न तथा अन्य आवश्यक कार्यहरु गर्न समितिले तोके बमोजिम कार्य गर्ने ।
- (५) अस्पतालको आर्थिक प्रशासनलाई थप प्रभावकारी, पारदर्शी र गुणस्तरी बनाउन काम गर्ने ।
- (६) अस्पतालको कार्यालय प्रमुख भई कामकाज गर्ने ।
- (७) नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिले तोकेका अन्य कामका साथै प्रचलित कानून बमोजिम सुन्दरहरैँचा नगरसभा, सुन्दरहरैँचा नगर कार्यपालिका र सुन्दरहरैँचा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले तोकेका काम गर्ने गराउने ।

१७. औषधी खरीद, भण्डारण तथा वितरण:

- (१) नगरपालिकाबाट निशुल्क वितरण गर्ने औषधी तथा अस्पतालको फार्मसीबाट विक्री वितरण गर्ने तथा स्वास्थ्य वीमाको मापदण्ड बमोजिम उपलब्ध गराउनु पर्ने औषधि अपर्याप्त भएमा नगर अस्पताल व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरी आवश्यक औषधि खरीद गर्न सक्नेछ ।
- (२) अस्पतालले वार्षिक रुपमा आवश्यक पर्ने औषधी तथा स्वास्थ्य उपकरणको अनुमान गरी वार्षिक खरीद योजना बनाई अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिबाट अनुमोदन गर्नु पर्नेछ ।
- (३) अस्पतालले निशुल्क उपलब्ध गराउने औषधी नियमित रुपमा उपलब्धताको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (४) अस्पतालले अस्पतालमा आउने विरामीको संख्या तथा रोगको आधारमा औषधीको माग तथा आपूर्तीको नियमित सन्तुलनको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (५) औषधीनष्ट हुनबाट बचाउन तथा गुणस्तर कायम गर्न नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसार भण्डारण गर्नु पर्नेछ ।
- (६) औषधी आपूर्ती तथा वितरणलाई पारदर्शी बनाउन अस्पताल प्रमुखले एक जना व्यक्ति तोक्नेछ ।
- (७) उपदफा (६) बमोजिम तोकिएको व्यक्तिले नियमित जिन्सी सेस्ता मिलाउनपुर्ने र दैनिक औषधीको खपतलाई मौज्जादको अभिलेख राख्नु पर्नेछ । साथै उपकरणको विवरण चुस्त दुरुस्त राख्ने र राख्न लागउनु पर्नेछ ।
- (८) स्टोर किपरले खर्च भएर जाने र नजाने जिन्सी रजिष्टरको लगत राखी व्यवस्थापन समिति समक्ष अनुमोदनका लागी त्रैमासिक रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (९) प्रेस्कृप्सन अनुसार औषधीको समुचित प्रयोगको लागि सेवाग्राही वा हेरचाह गर्ने व्यक्ति वा औषधी लिन आउने व्यक्तिलाई औषधी दिने व्यक्तिले निम्न बमोजिम जानकारी दिनु पर्नेछ ।
 - (क) औषधीको सेवन विधि र मात्रा ।
 - (ख) औषधीको सेवन अवधि ।
 - (ग) औषधीबाट हुनसक्ने असर ।
 - (घ) औषधी सेवन अवधिभर अपनाउनु पर्ने सावधानी ।
 - (ङ) औषधी सुरक्षित राख्ने स्थान र विधी ।

- (१०) औषधी वितरण गर्दा औषधी बिक्री वितरण सम्बन्धी संहिता र औषधी सम्बन्धी प्रचलित कानूनको पालना गर्नु पर्नेछ ।
- (११) अस्पतालले आपूर्ति व्यवस्थापन सचूना प्रणालीमा नियमित रुपमा औषधि उपकरणको विवरण पठाउनपर्नेछ ।

१८. फार्मसी संचालन गर्ने:

- (१) निशुल्क औषधी वितरण तथा अस्पतालमा आवश्यक औषधी बिक्री वितरण गर्न अस्पतालले आफ्नै फार्मसी संचालन गर्नेछ ।
- (२) निशुल्क बाहेकका फार्मसी मार्फत बिक्री वितरण गर्ने औषधिको व्यवस्था नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (३) फार्मसी संचालन सम्बन्धी अन्य ब्यबस्था प्रचलित कानून र फार्मसी संचालन निर्देशिका बमोजिम हुनेछ ।

१९. एम्बुलेन्स संचालन :

- (१) अस्पतालले आफ्नै स्रोतबाट वा अन्य संघ संस्थाको सहयोग र साझदोरीमा एम्बुलेन्स सेवा संचालन गर्न सक्नेछ ।
- (२) एम्बुलेन्स संचालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था नगर अस्पतालले कानून बनाई लागू गर्नेछ ।

२०. आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन:

- (१) अस्पतालले २४ सै घन्टा आकस्मिक सेवा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- (२) अस्पतालमा संभव हुने उपचार तत्काल गरी थप उपचार आवश्यक भएमा उपयुक्त स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्नु पर्नेछ ।
- (३) अस्पतालले प्रदान गर्ने आकस्मिक स्वस्थ्य सेवाको विवरण, सम्बन्धित स्वास्थ्यकर्मीको जिम्मेवारी र कर्तव्य समेत खुल्ने गरी आकस्मिक उपचार कक्षमा सबैले देख्ने ठाउँमा राख्नु पर्नेछ ।
- (४) अस्पतालले प्रदान गरेको सेवा मध्ये आधारभुत स्वास्थ्य सेवा भित्र पर्ने आकस्मिक सेवा निशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । आधारभुत सेवा बाहेकका आकस्मिक उपचारको खर्चको व्यवस्थापन स्वास्थ्य वीमा भएको हकमा सोही वीमाबाट र वीमा नभएको वा वीमा रकमले नपुगको अवस्थामा सम्बन्धित व्यक्ति, निजको अभिभावक, परिवारका सदस्य, संरक्षक वा संरक्षकत्व गरिरहेको व्यक्तिले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

(५) अस्पतालमा कसैलाई पनि आकस्मिक उपचार सेवाबाट वञ्चित गरिने छैन । अति विपन्न, वेवारिसे, तत्काल संरक्षक र अभिभावक नभएका सेवाग्राहीलाई नगरपालिकाको आकस्मिक उपचार कोषबाट वा अन्य शिर्षकबाट खर्च व्यहोर्ने गरी आकस्मिक सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२१. सेवा व्यवस्थापन:

- (१) अस्पतालमा प्रशासनिक कार्यालय, ओपिडी, प्रयोगशाला, वार्डहरू, इमेजिङ कक्ष, सल्यक्रिया कक्ष, आकस्मिक कक्ष, फार्मसी, क्यान्टिन, सोधपछु-दर्ता कक्ष, प्रतिकालय लगायत प्रचलित मापदण्ड बमोजिम गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नका लागि आवश्यक न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार, उपकरण तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन हुनु पर्नेछ ।
- (२) अस्पतालले बहिरंग विभागमा आउने बिरामीको चापका आधारमा बिरामी दर्ता, विशेषज्ञ परामर्श, निदानात्मक सेवाहरू र औषधि कक्षमा छिटोछरितो सेवा दिने व्यवस्था मिलाउनेछ ।
- (३) अस्पतालले बहिरंग सेवा प्रदान गर्ने विशेषज्ञ चिकित्सक वा अन्य चिकित्सकहरू उपलब्ध हुने समय तालिका (दिन,बार र समय) खुल्ने गरी सबैले देख्ने ठाउँमा राख्नेछ ।
- (४) अस्पतालले उपलब्ध गराउने भनिएको विशेषज्ञ सेवा सम्बन्धित विशेषज्ञ चिकित्सक बाटै प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनेछ ।
- (५) बिरामीले आफुले सेवा लिन चाहेको विषयको चिकित्सकबाट सेवा लिन पाउने ब्यबस्था सुनिश्चित गर्नेछ ।
- (६) अस्पतालले चौबिसै घण्टा चिकित्सक तथा दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट आकस्मिक सेवा दिने व्यवस्था मिलाउने छ ।
- (७) बिरामी वा बिरामीको रेखदेख गर्ने व्यक्तिलाई रोग र उपचार पद्धतिबारे स्पष्ट जानकारी दिने व्यवस्था हुनेछ ।
- (८) अस्पतालमा विश्व स्वास्थ्य संगठनले निर्धारण गरेका मापदण्ड बमोजिम संक्रमण रोकथाम र नियन्त्रणको व्यवस्था हुनेछ र सोको नियमित र प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था हुनेछ ।
- (९) सेवाप्रदायक चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको सुरक्षाका लागि विभिन्न सरुवारोग विरुद्धको व्यक्तिगत सुरक्षा व्यवस्था गरेको हुनेछ ।

- (१०) अस्पतालले नेपाल सरकारबाट संचालित सेवा वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नेपाल सरकारले तोकेको प्रोटोकल, मापदण्ड, निर्देशिका अनिवार्य रुपमा पालना गरेको हुनेछ ।
- (११) अस्पताल हाताभित्र सेवाग्राही तथा सेवा प्रदायकका लागि शौचालय र हात धुने ठाउँको व्यवस्था भएको हुनु पर्नेछ ।
- (१२) अस्पतालबाट निष्कासन हुने सामान्य तथा स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैला प्रकृति अनुसार श्रोत मै अलग अलग छुट्याउने, संकलन, ढुवानी तथा उचित विसर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ । फोहोर व्यवस्थापनका लागि अस्पतालको आफ्नै जनशक्ती नभए सम्मका लागि नगरपालिकाको सवारी साधन र कर्मचारीबाट फोहोर व्यवस्थापन हुनेछ ।
- (१३) अस्पताल परिसर तथा सेवा दिने कक्षहरू नियमित रुपमा सफा सुग्घर राख्नु पर्नेछ ।
- (१४) अस्पतालमा प्रयोग हुने एप्रोन, पन्जा, टोपी, जुता, तन्ना, तकिया, खोल, रुमाल जस्ता लुगा कपडा धुनका लागि लण्ड्रीको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (१५) अस्पताल हाता भित्र खाना पकाउने र खाना खाने अलग अलग ठाउँ सहितको सफा र सुविधायुक्त क्यान्टिनको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (१६) अस्पतालमा बिरामी र अन्य व्यक्तिहरूका लागि चौबिसै घण्टा विश्व स्वास्थ्य संगठनले तोके अनुरूपको शुध्द पिउने पानी आपूर्ती गर्नु पर्नेछ ।
- (१७) अस्पताल क्षेत्र भित्र र सबै बिभागहरूमा चौबिसै घण्टा विध्दुत आपूर्ती र अटोमेटिक ब्याकअप सिस्टमको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (१८) अस्पतालमा उपचारका लागि आउने विपन्न, असहाय, बेवारिसे बिरामीका लागि कुल शैयाको १० प्रतिशत निशुल्क उपचार अनिवार्य रुपमा उपलब्ध हुनेछ । थप निशुल्क उपचार गर्नु पर्ने भएमा अस्पताल व्यवस्थापन समितिको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।
- (१९) उपदफा (१८) बमोजिम उपलब्ध गराएको उपचार सेवाको अभिलेख राखी नगर कार्यपालिकामा सोको प्रतिवेदन उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (२०) अस्पतालले प्रयोग गर्ने उपकरण तथा औजारहरू समयमा नै मर्मतको व्यवस्था हुनु पर्नेछ । साथै ठुला र गम्भीर प्रकृतिका औजार उपकरणहरू कम्पनीले निर्दिष्ट गरेको मर्मत अबधि अनुसार मर्मत संभार कार्ययोजना बनाई सोही अनुसार मर्मत गर्नु पर्नेछ ।

- (२१) अस्पतालको भवन, सवारी साधन, मेसिनरी औजार, यन्त्र, उपकरण, विद्युतिय उपकरण र अन्य विद्युतिय उपकरणहरुको नियमित मर्मत संभार गर्ने व्यवस्था हुनु पर्नेछ ।
- (२२) अस्पतालको वार्ड तथा अन्य उपचार दिने स्थानमा आवश्यकता अनुसार कुरुवा कक्षको प्रवन्ध हुनुपर्नेछ ।
- (२३) आपत्कालीन व्यवस्थामा प्रयोग हुने सामग्रीहरुको अलग्गै भण्डारण कक्ष हुनु पर्नेछ । यस्तो भण्डारणमा कम्तीमा एक महिनाको लागि अत्यावश्यक सामग्री स्टक राख्ने व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।
- (२४) अस्पतालमा सुरक्षा व्यवस्थाका लागि आवश्यकता अनुसार सुरक्षा गार्डको व्यवस्था हुनु पर्नेछ ।
- (२५) अस्पतालमा विभिन्न शाखा तथा इकाईबाट प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाहरु गुणस्तरीय रुपमा संचालन गर्न समितिले छुट्टै कार्य संचालन निर्देशिका तयार गरी लागू गर्न सक्नेछ ।
- (२६) अस्पतालको सेवा तथा भौतिक संरचना जेष्ठ नागरिक, बालबालिका र अपांगतामैत्री हुनु पर्नेछ । साथै अस्पतालमा ह्वीलचेयर, ट्रली, स्टेचर राख्नु पर्नेछ र त्यस्ता सामग्रीहरु सेवाग्राहीले सहज रुपमा देख्ने ठाउँमा राख्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (२७) स्वास्थ्य सेवा संचालन र पूर्वाधार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून, मापदण्ड र प्रोटोकल बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ५

सूचना, अभिलेख र गुनासो व्यवस्थापन

२२. अस्पताल सूचना प्रणाली:

- (१) अस्पतालबाट प्रदान गरिएका सेवा सम्बन्धी सम्पूर्ण तथ्याङ्कहरु नियमानुसार अभिलेख व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।
- (२) अस्पतालले स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना नगरपालिका, प्रदेश तथा संघको संवन्धित निकायमा आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (३) अस्पतालबाट प्रदान भएका सेवा सुविधाको अभिलेखीकरण तथा प्रतिवेदन स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली अनुसार हुनेछ ।
- (४) बिरामीले स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क, प्रक्रिया तथा अवधि समेत खुलाएको अनसुची १ बमोजिमको नागरिक बडापत्र अस्पतालको

अग्रभागमा देखिने गरी राख्नु पर्नेछ । अस्पतालले वितरण गर्ने सेवा प्रवाह सोही अनुरूप उपलब्ध गर्नु पर्नेछ ।

- (५) एम्बुलेन्स, दमकल, प्रहरी जस्ता सेवा लगायतको आकस्मिक सेवाका टेलिफोन नम्बरहरू स्पष्ट देखिने गरी राख्नु पर्नेछ ।
- (६) अस्पतालमा आउने बिरामीलाई आवश्यक पर्ने जानकारी गराउन सोधपुछ वा सहायता कक्षको व्यवस्था गरी सेवाग्राहीलाई आवश्यक जानकारी दिने व्यवस्था गरेको हुनु पर्नेछ ।
- (७) अस्पताल भित्र प्रभावकारी सूचना सम्प्रेषणका लागि आन्तरिक टेलिफोनको ब्यबस्था साथै आवश्यक आधुनिक सूचना प्रणालीका साथै नागरीक वडा पत्रको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (८) अस्पतालले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाका वारेमा समय समयमा अस्पतालले जनचेतनामूलक अभियान संचालन गरी जनसमुदायलाई जानकारी गराउनेछ ।
- (९) अस्पतालले स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्याङ्क नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम नियमित रुपमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीले तोके बमोजिम प्रेषण तथा डि.एच.आई.एस. टु मा प्रविष्ट गर्नु पर्नेछ ।
- (१०) अस्पताल वा स्वास्थ्यकर्मीले संकलन गरेको स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यक्तिगत सचूना, कागजात, जानकारी, तथ्याङ्क तथा अभिलेखको गोपनियताको सुनिश्चित गर्नु अस्पताल तथा स्वास्थ्यकर्मीको जिम्मेवारी हुनेछ ।

२३. गुनासो व्यवस्थापन:

- (१) अस्पतालले सवैले देख्ने ठाँउमा सुझाव तथा गुनासो पेटिका राख्नुका साथै प्रत्येक हप्ता नियमित रुपमा खोल्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (२) अस्पतालले स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी गुनासो उजुरी तथा सुझाव संकलन गर्ने र त्यसको सम्बोधनका लागि छुट्टै एक अधिकारी तोक्नेछ ।

२४. प्रेषण सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) उपचारको लागि आएको बिरामीलाई उपयुक्त कारणले उपचार प्रदान गर्न नसकिने अवस्था भएमा अस्पतालले अस्पतालमा उपलब्ध भएको सेवा प्रदान गरी थप उपचारका लागि तुरुन्त त्यस्तो बिरामीलाई उपचार प्रदान गर्न सक्ने स्वास्थ्य संस्था वा अस्पतालमा प्रेषण गर्नु पर्नेछ । तर, अस्पतालमा उक्त सेवा, जनशक्ति र उपचार हुन सक्ने अवस्था हुँदा हुँदै प्रेषण गर्न पाइने छैन ।

- (२) अस्पतालले प्रेषण गर्ने संस्थाहरूको पूर्व पहिचान गरी सो को अद्यावधिक सूची राख्नु पर्नेछ । प्रेषण गर्दा तत्काल सेवाको सुनिश्चितता गरेर मात्र पठाउनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम प्रेषण गर्दा विरामीको विवरण प्रेषण भएर जाने अस्पतालमा पहिले नै पठाउने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- (४) विरामीलाई अन्य स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्दा अस्पतालले पृष्ठ पोषण उल्लेख गरी निर्दिष्ट प्रेषण पुर्जा सहित प्रेषण गरी विवरण अध्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ ।
- (५) प्रेषण गर्दा अस्पतालले प्रेषण मापदण्ड बमोजिमका न्युनतम उपकरण र सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि सेवाग्राहीको ईच्छा बमोजिम निजलाई पायक पर्ने स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्न वाधा पुग्ने छैन ।
- (७) प्रेषण गर्दा गर्भवती महिला, गम्भीर अवस्थाका विरामी र विपन्न नागरिकलाई अस्पतालले एम्बुलेन्स सेवामा सहूलियत प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (८) प्रेषण सेवामा लाने एम्बुलेन्स वा यातायात खर्च सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम अस्पताल व्यवस्थापन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (९) प्रेषण भएका विरामीको स्वास्थ्य अवस्था हेरी अस्पतालले उपचारमा प्राथमिकिकरण गर्न सक्नेछ ।
- (१०) अस्पतालमा प्रेषण भई आएका विरामीलाई डिस्चार्ज गर्दा प्रेषण फिर्ती पूर्जा सहित डिस्चार्ज गरी सोको विवरण नगर अस्पतालको सूचना प्रणालीमा समेत गर्नु पर्नेछ ।
- (११) उपदफा (१०) बमोजिम डिस्चार्ज गर्दा विरामीलाई देहायका विवरणहरू उल्लेख गरी अनसुची २ बमोजिमको डिस्चार्ज सारांश दिनपर्नेछ ।
 - (क) विरामीको परिचय-पत्र नं .
 - (ख) मुख्य समस्याहरू
 - (ग) भौतिक परीक्षण गर्दा प्राप्त रिपोर्टका सारांश
 - (घ) तत्काल गरिएको परीक्षणको सारांश
 - (ङ) उपचारको क्रममा भेटिएका तथ्य
 - (च) उपचारको क्रममा अपनाइएको प्रकृया
 - (छ) उपचारको क्रममा अस्पतालमा रहेको अवधि
 - (ज) गरिएको उपचारको विवरण

- (झ) डिस्चार्ज हुँदाको अवस्था, सो समयमा दिइएको निर्देशन तथा डाइट, व्यायाम, उपचार पद्धति, औषधिको मात्रा, प्रकृया तथा अवधि
(ञ) पुन अपनाउनु पर्ने वा नपर्ने सावाधानीको जानकारी
(ट) निदानात्मक जाँचहरूको रिपोर्टको सारंश
(ठ) अन्य आवश्यक कुराहरु ।

परिच्छेद - ६

विविध

२५. अस्पतालको छापः

अस्पतालको सम्पूर्ण कामकारबाहीको निमित्त एउटा छुट्टै छाप हुनेछ । छापको नमूना र आकार अनुसूची ३ मा तोके बमोजिम हुनेछ ।

२६. अस्पतालको संगठन संरचना :

अस्पतालको आफ्नै संगठन संरचना हुनेछ । संगठन संरचनामा प्रचलित कानून बमोजिम नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, सुन्दरहरैँचाको नगरसभा वा नगर अस्पताल व्यवस्थापन समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२७. साझादेोरी गर्न सक्नेः

नगर अस्पतालको सेवालाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन अस्पतालको स्तरोन्नती सरसफाई तथा फोहोर व्यवस्थापन, क्यान्टिन, सुरक्षा व्यवस्था, लन्ड्री, एम्बुलेन्स तथा शव वाहान सेवा लगायतका व्यवस्थापन गर्न र विशेषज्ञ सेवा संचालन गर्न नगरपालिकासंग समन्वय गरी वा आफ्नै श्रोतबाट आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानूनको अधिनमा रही समुदायिक, सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी निकाय वा संघस्थासँग सम्झौता वा साझादेोरीमा गर्नसक्नेछ ।

२८. वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नेः

नगर अस्पतालले वर्ष भरी गरेका काम कारबाहीहरूको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिना भित्र अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मार्फत नगर कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२९. निर्देशन पालना गर्नुपर्नेः

नगर अस्पताललाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्नका लागि नगर कार्यपालिकाले दिएका निर्देशनहरूको पालना गर्नु नगर अस्पतालको कर्तव्य हुनेछ ।

३०. नगरपालिकालाई आर्थिक दायित्व सृजना गर्नु नहुने:

नगरपालिकाको बीना स्वीकृती अस्पताल व्यवस्थापन समितिले नगरपालिकालाई थप आर्थिक भार व्यहोर्ने गरी दायित्व सिर्जना गर्नु हुँदैन । तर नगरपालिकाले गरेका निर्णय, विनियोजन भएको बजेट तथा विरामीको बढ्दो चाप बाढी पहिरो भुकम्प लगायतको विपद एवम महामारीका कारणबाट अस्पतालले विनियोजन गरेको बजेट शिर्षकमा रही काम गर्न नसकिने र सेवा प्रवाह र विरामीको चाप बढी सोही अनुकूल अस्पतालको संरचना, जनशक्ती, औषधीजन्य सामाग्री खरीद गर्नु पर्ने भएमा अस्पताल व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरी थप आर्थिक दायित्व सिर्जना गर्न सक्नेछ । त्यसरी सिर्जना भएको आर्थिक दायित्व सो निर्णय भए पश्चात तत्काल बसेको नगरसभाले बजेट बिनियोजन गरी खर्च अनुमोदन गर्नेछ ।

३१. अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने :

समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये आवश्यकतानुसार समितिका अध्यक्ष वा सदस्य सचिवलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

३२. कार्यविधिको पालना गर्नु पर्ने:

यस कार्यविधिको पालना गर्नु सुन्दरहरैँचा नगर अस्पतालको दायित्व हुनेछ ।

३३. व्याख्या गर्ने अधिकार:

यस कार्यविधिमा उल्लिखित कुनै प्रावधानको कार्यान्वयनमा कुनै द्विविधा उत्पन्न भई कार्यान्वयनमा बाधा आई परेमा नगर कार्यपालिकाले गरेको व्याख्या नै अन्तिम हुनेछ ।

३४. प्रचलित कानून बमोजिम हुने:

यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषयहरू यसै बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएमा विषयहरू प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछन ।

३५. संसोधन:

यस कार्यविधिमा उल्लेखित विषयहरूको संसोधन गर्नु पर्ने भएमा सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको कार्यपालिका बैठकले संसोधन गर्न सक्नेछ ।

दफा २२ को उपदफा ४ सँग सम्बन्धित
नगर अस्पतालबाट प्रदान गरीने सेवाको

[illegible]

अनुसूची - २

दफा २४ को उपदफा ११ सँग सम्बन्धित

डिस्चार्ज सारांश ढाँचा

.....नगर अस्पताल	
डिस्चार्ज सारांश	
बिरामीको नाम:	उमेर:
बिरामीको ठेगाना:	सम्पर्क नम्बर:
अस्पतालको वार्ड:	यूनिट:
बिरामीको नाप्रनं./ दर्ता नं.	मिति:
समस्याहरु:	
परिक्षणको विवरण:	
उपचारको क्रममा भेटिएका तथ्य उपचार प्रकृया र पद्धती:	
उपचारको क्रममा स्वास्थ्य संस्थामा रहेको अवधी:	
भर्ना भएको मिति र समय:	
उपचार सम्बन्धी विवरण:	सिफारिस औषधीको नाम, मात्र र अवधी
.....	
डिस्चार्ज हुँदाको स्वास्थ्य अवस्था, सो समयमा दिएको निर्देशन:	
.....	
पुन अस्पताल आउने फलो अप सम्बन्धी विवरण:	
यस उपचारका क्रममा पुन अस्पताल आउनु पर्ने वा नपर्ने:	
आउनु पर्ने मिति:	
अन्य आवश्यक कुराहरु:	

.....
ईन्चार्जको हस्ताक्षर

अनुसूची - ३

दफा २५ सँग सम्बन्धित

अस्पतालको छापको नमूना:

१. सुन्दरहरैँचा नगर अस्पतालको छापको नमूना: सुन्दरहरैँचा नगर अस्पतालको छाप देहाय बमोजिम हुनेछ ।

नेपाल सरकारको लोगो
सुन्दरहरैँचा नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सुन्दरहरैँचा नगर अस्पताल
....., मोरङ
.....प्रदेश, नेपाल

२. छापको आकार: नेपाल सरकारको प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

आज्ञाले
विनोद भट्टराई
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत